

SEMINAR 5

Introduktion til juridisk hotline som værktøj og servicelovens rammer for brug af magtanvendelse over for mennesker med demens

Birgitte Mohrsen, *cand. jur., specialkonsulent/social 2, Ankestyrelsen*

Specialkonsulent Birgitte Mohrsen præsenterede i sit seminar Ankestyrelsens juridiske hotline og rammerne for magtanvendelse, samt eksempler på svar fra den juridiske hotline. Derudover havde deltagerne haft mulighed for at indsende spørgsmål til seminaret.

Oplægget berørte magt i de enkelte bestemmelser og særlige opmærksomhedspunkter, ift. arbejdet med mennesker med demens i egen bolig og på plejehjem.

Juridisk hotline

Ankestyrelsen vejleder kommunerne gennem svar på skriftlige og telefoniske henvendelser, principafgørelser, praksisundersøgelser og juridisk hotline. Juridisk hotline er et tilbud om juridisk vejledning til sagsbehandlere, der er tvivl om et juridisk spørgsmål.

Spørgsmål og svar, som har vejledningsværdi offentliggøres på www.ast.dk, og afspejler Ankestyrelsens opfattelse af, hvad der er muligt ifølge loven. Birgitte Mohrsen opfordrede deltagerne til at bruge Ankestyrelsens hjemmeside til at søge svar, inspiration til retningslinjer og handlinger inden et spørgsmål stilles til Ankestyrelsen. Sagsbehandlingstiden hos Ankestyrelsen er otte uger, og hvis der mangler dokumentation kan denne tid forlænges. Derfor lød opfordringen brug www.ast.dk - der er megen god viden at hente.

Birgitte Mohrsen gennemgik eksempler på spørgsmål og svar fra juridisk hotline. Hvis spørgsmålene ikke er afklaret gennem principafgørelser er de af Ankestyrelsens umiddelbare opfattelse.

Spørgsmål: Kan sensorgulv anvendes?

Svar: De former for magtanvendelse, som tillades, er opregnet i servicelovens kapitel 24. Overvågning, f.eks. ved sensorgulv eller tv-overvågning vil derfor ikke kunne ske med hjemmel i servicelovens magtanvendelse.

Spørgsmål: Kræves samtykke ved brug af sensorble?

Svar: Brug af sensorble er ikke et indgreb i personens selvbestemmelsesret, hvorfor det ikke er omfattet af servicelovens regler om magtanvendelse. Men modsætter borgeren sig brug af ble, er der tale om magtanvendelse.

Spørgsmål: Er aflåsning af dør til trapperum magtanvendelse, når aflåsningen sker for at forhindre en borger i at komme på 1. sal for at gå ind i andre beboeres lejligheder.

Svar: I den konkrete situation er ikke tale om fysisk indgreb i borgerens selvbestemmelsesret, da borgeren ikke har ret til at komme på 1. sal, da alt det borgeren har behov for er i stueetagen. Dette forhindrer heller ikke de øvrige beboeres færden.

Spørgsmål: Kan ringemåtte bruges til at tilkalde nattevagt?

Svar: Anvendelse af trædemåtter uden samtykke er ikke lovligt.

Alarmsystemer kan under ganske særlige omstændigheder anvendes, når det er nødvendigt at blive opmærksom på, at en borger er ved at forlade bostedet. En deltager spørger om værgeren kan give tilladelse til brug af ringemåtte. Birgitte Mohrsen svarer, at værgeren godt kan give tilladelse, hvis værgemålet er omfattet personlige forhold, med specifikation af hvad værgemålet omhandler (værgemålsloven §5 og 6). Pårørende kan ikke give tilladelse til brug af ringemåtte.

Birgitte Mohrsen kommer med flere eksempler, som fremgår af slides du kan se [her](#).

Magt i sociallovgivningen

Det enkelte menneske har ret til selvbestemmelse og den personlige frihed er ukrænkelig. Brug af 'magt' i sociallovgivningen reguleres af regler i Grundloven og i Servicelovens kap. 24, bekendtgørelse nr. 1140 af 29. august 2016 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven. Udover dansk lovgivning er vi også underlagt Handicapkonventionen.

Et dilemma der ofte mødes i praksis er magt kontra omsorg. Kommunen har omsorgspligt jf. servicelovens § 82. Men hvad er omsorgspligt? Ankestyrelsen er ikke enig med statsforvaltningen. I tilfælde hvor et menneske ikke spiser og drikker. Ankestyrelsen mener borgeren har ret til at sige nej til mad og drikke. Birgitte Mohrsen gennemgik definitionen af magt, informeret samtykke, når borgeren ikke kan give samtykke til magt, hvem kan så? Der ligger flere

Jura

Selvbestemmelse

Magtanvendelse

spørgsmål vedrørende samtykke til magt på den juridiske hotline. Birgitte Mohrsen gennemgik retssikkerhedsprincipperne ved magtanvendelse og servicelovens bestemmelser om frihedsberøvelse (kap. 24). Magtanvendelse efter serviceloven giver ikke mulighed for fiksering af en borger, tvangsbehandling af en borger, foretage skjult medicinering, overvågning. Og kommunen er underlagt særlige krav ved beslutning/foretagelse af indgreb.

Forskellige former for magtanvendelse blev oplistet og gennemgået ift. mennesker med en erhvervet fremadskridende mental svækkelse:

- Personlige alarm- eller pejlesystemer § 124 herunder
- Særlige døråbnere ved yderdørene §125, stk. 3
- Akut fastholdelse §126
- Fastholde en person i en personlig hygiegnesituation§126a
- Tilbageholdelse i boligen § 127
- Anvendelse af stofseler § 128
- Flytning uden samtykke § 129

Ankestyrelsen har ikke modtaget klager på andre områder end flytning. Birgitte Mohrsen fortalte at der pt er igangsat et eftersyn af magtanvendelsesreglerne – regler der ligger i både sociallov og i sundhedslov. Børne- og Socialministeriet og Sundheds- og Ældreministeriet er begge involveret.

Der fulgte en drøftelse mellem Birgitte Mohrsen og deltagerne om flytning uden samtykke jf. §129 stk. 1, 2 og 3. Der eksisterer mange forskellige opfattelser af regelsættet, og lige så mange fortolkninger.

Deltagerne havde indsendt spørgsmål der vedrørte:
Er sensorsystemet PIR et overvågningssystem, og hvor henhører det?
Hvordan med husordensregler – hvilke regler gælder i en borgers bolig?
Hvordan inddrages pårørende?
Hvem træffer afgørelse om akut fastholdelse, og hvem skal informeres?
Hvad med handleplan i forbindelse med magtindgreb?
Hvordan skal en sag om flytning uden samtykke behandles?
Hvad forstås ved en generalfuldmagt, og hvad træder den i stedet for?
Hvad skal forstås ved de nye fremtidsfuldmagter?

De svar som blev givet på seminaret kan læses [her](#).

Seminaret var præget af stor spørgelyst, men også af mange frustrationer. Ikke mindst ift. de ikke enslydende udmeldinger og tolkninger der er af juridiske spørgsmål.

Som en deltager formulerede det: "vi bliver kastet rundt mellem forskellige instanser, som alle siger noget forskelligt. Både Ankestyrelsen, Statsforvaltningen og diverse jurister i kommuner og i interesseorganisationer. Kan DKDK gøre noget? Vi har som praktikere brug for at få korrekt vejledning".

